

SINISTRALITAT LABORAL (Fitxa núm. 8)

Per Mª Luz Píriz de la Iglesia

Col·legiada núm. 13.312, membre de la Comissió de Seguretat i Salut del CETOP

RESPONSABILITATS PENALS RELACIONADES AMB LA SEGURETAT I SALUT EN LES OBRES DE CONSTRUCCIÓ

El mes de novembre ens van assabentar de la citació com a imputat d'un col·legiat, que realitzava les funcions de Coordinador de Seguretat i Salut en la fase d'execució d'obra, en un procediment de diligències prèvies, per un delictes contra els drets dels treballadors, articles 316 i 317 del Codi Penal.

La singularitat d'aquest cas ve donada perquè no respon a l'existència d'un accident a l'obra. En aquest cas, unes visites de la Inspecció de Treball i Seguretat Social a l'obra en qüestió van derivar en dues actes d'infracció, on es recollien una sèrie de deficiències en matèria de seguretat. Aquestes actes van ser remeses al Ministeri Fiscal que ha iniciat aquestes diligències prèvies per a determinar la concurrència de delictes de risc o delictes de perill, tipificats en els esmentats articles del Codi Penal.

Què és delictes de risc?

És molt comuna la creença que les responsabilitats en matèria de seguretat i salut dels diferents agents que participen a les obres de construcció tenen com a punt de partida l'existència d'un accident on es produeixen danys a la salut dels treballadors o danys materials (delictes de resultat). La realitat és que el marc legal vigent preveu el denominat delictes de risc, que en síntesi és aquell que es produeix merament al fer o permetre que un treballador desenvolupi les seves activitats amb manca de mesures de seguretat.

Els esmentats articles 316 i 317 del Codi Penal manifesten: "Los que con infracción de las normas de prevención de riesgos laborales estando legalmente obligados, no faciliten los medios necesarios para que los trabajadores desempeñen su actividad con las medidas de seguridad

e higiene adecuadas, de forma que pongan así en peligro grave su vida, salud o integridad física, serán castigados con pena de prisión de 6 meses a 3 años y multa de 216 a 108.00 euros"

D'acord amb el que estipula el Codi Penal, haurem d'intentar aclarir qui es considera que està "legalmente obligado a facilitar los medios necesarios para que los trabajadores desempeñen su actividad con seguridad e higiene adecuadas".

Ángel Luís Sánchez Iglesias, subdirector general de Coordinació i Relacions Institucionals de la Direcció General d'Inspecció de Treball i Seguretat Social del Ministeri de Treballs i Assumptes Socials, escriu a la revista Potencia, a la secció "Actualidad: Riesgos Laborales" la següent interpretació:

"Sujeto responsable puede serlo cualquiera que esté legalmente obligado a facilitar los medios adecuados para la seguridad. Esto incluye la figura del empresario, así como la de aquellos que actúen en representación o por delegación del mismo (personal directivo, mandos intermedios, coordinador de seguridad, responsables de la prevención, etc.)"

COMISSIÓ DE SEGURETAT I SALUT

En conseqüència, i atesa aquesta interpretació, si la nostra activitat professional es desenvolupa en alguna de les situacions exposades com a exemple, haurem de tenir molt en compte la responsabilitat que estem assumint.

No obstant això, i segons el nostre criteri, cal extreure d'aquesta interpretació algunes afirmacions errònies sobre les competències del Coordinador de Seguretat i Salut.

En primer lloc considerem incorrecte que el Coordinador estigui obligat a facilitar els mitjans adients per a la seguretat.

A l'article 9 del R.D. 1627/97, pel que s'estableixen les disposicions mínimes de Seguretat i Salut en les obres de construcció, es relacionen clarament les obligacions del Coordinador de Seguretat i Salut en fase d'execució, i en cap cas s'esmenta l'obligació de facilitar aquests mitjans.

Com a recordatori, exposem a continuació les obligacions establertes per al Coordinador de Seguretat i Salut en fase d'execució, que s'indiquen a l'article 9 del R.D. 1627/97:

- a) Coordinar la aplicación de los principios generales de prevención y de seguridad:
 1. Al tomar las decisiones técnicas y de organización con el fin de planificar los distintos trabajos o fases de trabajo que vayan a desarrollarse simultánea o sucesivamente
 2. Al estimar la duración requerida para la ejecución de estos distintos trabajos o fases de trabajo.
- b) Coordinar las actividades de la obra para garantizar que los contratistas y, en su caso, los subcontratistas y los trabajadores autónomos apliquen de manera coherente y responsable los principios de la acción preventiva que se recogen en el artículo 15 de la Ley de Prevención de Riesgos Laborales durante la ejecución de la obra y, en particular, en las tareas o actividades a que se refiere el artículo 10 de este Real Decreto.
- c) Aprobar el plan de seguridad y salud elaborado por el contratista y, en su caso, las modificaciones introducidas en el mismo. Conforme a lo dispuesto en el último párrafo del apartado 2 del artículo 7, la dirección facultativa asumirá esta función cuando no fuera necesaria la designación de coordinador.

d) Organizar la coordinación de actividades empresariales prevista en el artículo 24 de la Ley de Prevención de Riesgos Laborales.

e) Coordinar las acciones y funciones de control de la aplicación correcta de los métodos de trabajo.

f) Adoptar las medidas necesarias para que sólo las personas autorizadas puedan acceder a la obra. La dirección facultativa asumirá esta función cuando no fuera necesaria la designación de coordinador

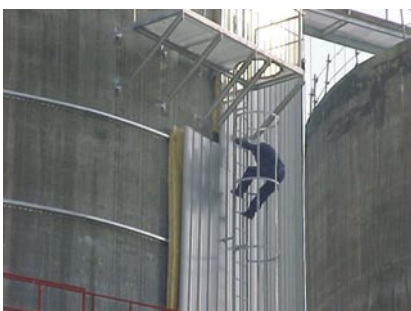
En segon lloc, tampoc no es pot considerar correcta l'afirmació que el Coordinador actua en representació de l'empresari, ja que el Coordinador actua en representació del Promotor que és el que el nomena.

COMISSIÓ DE SEGURETAT I SALUT

La Guia Tècnica del R.D. 1627/97 de l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball, a l'article 2 (Definicions), punt 2.2 esmenta textualment:

“El contratista y el subcontratista a los que se refiere el presente Real Decreto tendrán la consideración de empresario a los efectos previstos en la normativa sobre prevención de riesgos laborales”.

La figura d'empresari queda clarament definida en les empreses contractistes o subcontractistes que participin a l'obra, i no considera com a tal al Promotor i, per tant, atès que el Coordinador és designat pel Promotor, no representa a l'empresari, tal i com sembla interpretar-se des de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

Què opinen els agents socials?

En general, els sindicats majoritaris, UGT i CCOO, defensen i demanen que es persegueixi el delict de risc des de la Fiscalia i que s'apliqui el Codi Penal amb totes les seves conseqüències.

Sense anar més lluny, aquí a Catalunya, ja s'ha donat el cas de denúncies davant el Ministeri Fiscal de situacions d'aquesta mena en obres de construcció.

Per altra banda, no tenim que oblidar que els treballadors tenen també les seves obligacions, recollides a l'article 9 de la Llei 39/97 de Prevenció de Riscos Laborals i que en conseqüència estan obligats a complir.

Referent això, cal recordar algunes polèmiques sentències que recentment han apel·lat a aquestes obligacions dels treballadors de complir amb les mesures de seguretat, i que han servit per a desestimar demandes contra els seus empresaris.

Conclusions

Algunes interpretacions errònies, la manca de precedents i l'absència d'especialització d'alguns dels agents que intervenen, contribueixen a generar una gran confusió sobre el treball i les funcions dels coordinadors de seguretat i salut en l'obra; així com dels tècnics en prevenció i llurs respectives responsabilitats.

Per a evitar l'assignació de responsabilitats i funcions no previstes en la Llei, els Enginyers Tècnics d'Obres Públiques hem de participar en tots aquells fóruns on es prenen decisions i es marquen les tendències sobre la interpretació legal de la normativa de Prevenció de Riscos Laborals.

Finalment, i abans que res, demanem que tots aquells que ens dediquem al món de la construcció i, especialment, dins de l'àmbit de la prevenció de riscos laborals, actuem amb la màxima professionalitat possible i conscients de la responsabilitat que estem assumint.

NOVES NORMES PER LA PREVENCIÓ DEL RISC DE CAIGUDES EN OBRES I TREBALLS EN ALÇADA

Per **Xavier Font Mach**

Col·legiat núm. 10.663, membre de la Comissió de Seguretat i Salut del CETOP

Al BOE nº 274 del propassat dia 13 de novembre, es va publicar el Real Decreto 2177/2004, de 12 de novembre, que modifica el R.D. 1215/1997, de 18 de juliol, i que estableix les disposicions mínimes de seguretat i salut per a la utilització pels treballadors dels equips de treball, en matèria de treballs temporals en alçada.

Aquesta normativa estableix els criteris que cal seguir per a seleccionar els equips de treball i també es regula, per primera vegada, les mesures de seguretat específiques per els treballs que es desenvolupen amb tècniques d'escalada, sense bastides, els denominats "treballs verticals". La finalitat d'aquesta norma és la prevenció dels accidents de treball originats per caigudes d'alçada i aturar la sinistralitat laboral en un camp en concret com és el muntatge i desmuntatge de bastides, treballs de neteja i rehabilitació de façanes, treballs de manteniment en ponts, etc.

Modifica l'apartat 1.6 de l'annex I del RD 1215/97, que queda amb la següent redacció:

«6. Los equipos de trabajo cuya utilización prevista requiera que los trabajadores se sitúen sobre ellos deberán disponer de los medios adecuados para garantizar que el acceso y permanencia en esos equipos no suponga un riesgo para

su seguridad y salud. En particular, salvo en el caso de las escaleras de mano y de los sistemas utilizados en las técnicas de acceso y posicionamiento mediante cuerdas, cuando exista un riesgo de caída de altura de más de dos metros, los equipos de trabajo deberán disponer de barandillas o de cualquier otro sistema de protección colectiva que proporcione una seguridad equivalente. Las barandillas deberán ser resistentes, de una altura mínima de 90 centímetros y, cuando sea necesario para impedir el paso o deslizamiento de los trabajadores o para evitar la caída de objetos, dispondrán, respectivamente, de una protección intermedia y de un rodapiés. Las escaleras de mano, los andamios y los sistemas utilizados en las técnicas de acceso y posicionamiento mediante cuerdas deberán tener la resistencia y los elementos necesarios de apoyo o sujeción, o ambos, para que su utilización en las condiciones para las que han sido diseñados no suponga un riesgo de caída por rotura o desplazamiento. En particular, las escaleras de tijera dispondrán de elementos de seguridad que impidan su apertura al ser utilizadas.»

Deroga expressament determinades disposicions sobre bastides i modifica, a més a més, el RD 486/1997, de 14 de abril, i el RD 1627/1997, de 24 de octubre.

FOMENT DE TREBALL ATORGA ELS PREMIS ATLANTE A LA PREVENCIÓ DE RISCS LABORALS EN LA PYME

En la Segona Edició dels Premis Atlante, que atorga Foment de Treball i que valora el treball realitzat per a millorar la seguretat a les petites i mitjanes empreses catalanes, la Comissió de Seguretat de la Cambra de Contractistes d'Obres de Catalunya, ha rebut el Premi a la Trajectòria

per reunir a un equip de professionals de la prevenció i treballar conjuntament amb organitzacions públiques i privades compromeses amb la prevenció dels riscos en la construcció. **El nostre Col·legi es membre d'aquesta Comissió i hi participa activament.**